

[Landbrugsministeren.]

der har fundet sted siden 1949, er disse byggelån ofte utilstrækkelige, og efter forslaget søges tilvejebragt en lånegrænse, svarende til statshusmandslovens byggelån med tillæg af installationslån for det enkelte finansår. Denne lånegrænse svarer for det kommende finansår til et største normallån på 54 500 kr., undtagelsesvis og for større landbrug dog indtil 61 500 kr.

Efter forslaget søges hjemmel til undtagelsesvis at yde et beløb, svarende til $\frac{1}{5}$ af byggelånet, som tilskud til byggeriet og mod tilsvarende nedskrivning af lånets hovedstol.

Samtidig foreslås pantsætningsgrænsen for byggelån og finansieringslån, som efter den gældende lov svarer til ejendomsskyldværdien og løsørets skatteværdi, forhøjet med 20 pct. af ejendomsskyldværdien.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.

Jeg skal dernæst tillade mig at fremsætte forslag til lov om tillæg til lov om opførelse af arbejderboliger på landet. (Vedrørende ejerskifter).

Allerede i 1938 ved rigsdagens behandling af det første forslag til lov om opførelse af arbejderboliger på landet blev det stærkt fremhævet, at hovedformålet med en lovgivning af denne art er at medvirke til at dæmme op for flugten fra land til by ved at skabe boligforhold for arbejderne på landet, der ikke står tilbage i sammenligning med byernes boligforhold.

For at fremme dette formål har staten dels årlig stillet midler til rådighed til opførelse af nye boliger, dels søgt at hindre, at de allerede opførte boliger i videre omfang ved ejerskifte blev unddraget de arbejdere, boligerne er bestemt for.

Man har således allerede fra første færd i lovgivningen om opførelse af arbejderboliger på landet haft bestemmelser, der forhindrede, at de opførte boliger ved ombygning eller tilbygning, ved indrettelse af erhvervsvirksomhed, gennem arealforøgelse eller på anden måde skifter karakter. Siden 1943 har staten endvidere haft en art forkøbsret i tilfælde af ejerskifter, hvor køberen ikke opfylder betingelserne for at overtage statslånene.

Det vigtigste middel, som staten har rådet over, til ved ejerskifte at søge disse ejendomme bevaret på de arbejderes hænder, som boligerne er bestemt for, har imidlertid været kravet om statslånenes indfrielse, når en arbejderbolig overtages af en ukvalificeret køber.

Dette ville sikkert under en rolig prismæssig udvikling have været et ret effektivt middel til at modvirke, at disse boliger sælges til ukvalificerede og bedrebemidlede kredse, fordi den arbejder, der kunne overtage de billige og langfristede statslån, havde mulighed for prismæssigt at hævde sig i konkurrencen med ukvalificerede købere, som kun kunne regne med at få betydeligt mindre og dyrere lån i det almindelige lånemarked.

Denne lovgivning har jo imidlertid eksisteret under et stærkt stigende prisniveau, og interessen i at lade statslånene indestå ved ejerskifte bliver mindre og mindre, jo større prisstigningen har været i tiden fra boligens opførelse til dens salg.

Sælgerne vil herefter i mange tilfælde have interesse i at unddrage sig statens kontrol med salgssummens størrelse ved at indfri statslånene og sælge til købere, der vil give en god pris og en høj udbetaling, og disse købere tilhører ikke den mindre-bemidlede befolkningsgruppe, som arbejderboligerne bygges til.

Ved statslånenes indfrielse, der frit kan ske, bortfalder statens forkøbsret. Staten har i 20 år efter statslånenes indfrielse kontrol med, at de boliger, der er opført siden 1943, ikke skifter karakter. Denne kontrol kan dog ikke udbedre den skade, der er sket ved en arbejderboligs overgang på forkerte hænder.

Hidtil er der sket indfrielse af statslånene på 822 af de godt 8 000 arbejderboliger, som er opført på privat indkøbt jord siden 1938.

Under disse omstændigheder må regeringen anse det for påkrævet, at man nu tager afgørende skridt til at bremse denne allerede ret fremskredne udvikling, som med tiden ville kunne udviske de værdifulde mål, man har sat sig med lovgivningen om opførelse af arbejderboliger på landet.

Det foreliggende lovforslag tager sigte på at forhindre, at arbejderboliger, der er op-